
Wstęp

Acta Universitatis Lodzensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców 21,
9-10

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

WSTĘP

W dniach 24–25 kwietnia 2014 r. odbyła się w Łodzi konferencja „Glottodydaktyka – media – komunikacja. Negocjowanie znaczeń”, zorganizowana przez Katedrę Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej Uniwersytetu Łódzkiego. Tym razem konferencja oprócz stałego przewodniego motywu glottodydaktycznego zyskała odświętny charakter, gdyż była w sposób szczególnie poświęcona Jubileuszowi Pani Profesor Bożeny Ostromęckiej-Frączak – wybitnej uczoney i założycielki Katedry Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej UŁ.

Kolejny, 21. już tom „Kształcenia Polonistycznego Cudzoziemców” jest efektem nie tylko konferencyjnych wystąpień, ale również dyskusji, która odbyła się w gronie glottodydaktyków, lektorów, językoznawców, doktorantów oraz studentów na temat semantycznych aspektów dyskursu publicznego, dydaktycznego i medialnego. Szczególnie interesowała nas rola nauczyciela jako przewodnika w układzie glottodydaktycznym rozumianym jako proces komunikacyjny. W komunikacji międzykulturowej dochodzi często do negocjowania znaczeń ze względu na procesualność, kontekstualność, symboliczność oraz transakcyjność tego procesu. Negocjowanie znaczeń przez uczestników wspólnoty dyskursywnej to również cecha dyskursu medialnego. Gruntowne zbadanie tego zagadnienia jest bardzo istotne z perspektywy niwelowania barier komunikacyjnych. Porozumienie uczestników życia publicznego zawsze wiąże się z wypracowaniem wspólnej bazy semantycznej. Niniejszy tom wpisuje się więc w bardzo aktualne zagadnienia komunikacji międzykulturowej.

Autorzy artykułów podjęli rozważania nad istotą znaczenia, a zwłaszcza sensu wypowiedzi, dostrzegając interpretacyjność i negocjacyjność procesu wspólnego tworzenia znaczeń przez uczestników komunikacji. Pojawiły się oryginalne propozycje pozwalające badać komunikację w nowej perspektywie, jak niezwykle inspirujące założenie o ambisemicznym charakterze konceptualizacji czy koncepcja podejścia ekolingwistycznego w glottodydaktyce. W refleksji teoretycznej stale obecne jest pojęcie dyskursu, który jako czynnik sensotwórczy konkretyzuje kategorie wiedzy i władzy, wpływa na politykę językową, wyznacza role uczestnikom dyskursu dydaktycznego i stymuluje jego interakcyjność. Zagadnienia teoretyczne poszerzają pole zainteresowań glottodydaktyki, wskazują na jej pokrewieństwo z innymi dziedzinami nauki, stymulują badania nad doskonaleniem procesu dydaktycznego.

Pomimo technicyzacji i komputeryzacji procesu dydaktycznego ciągle ważną i nieredukowalną funkcję pełni w nim nauczyciel. To jego doświadczenie, kompetencja, cechy psychiczne decydują o jakości i efektywności nauczania. W rozdziale zatytułowanym *Negocjowanie znaczeń a rola nauczyciela* zamieszczono artykuły o rozdarciu glottodydaktyka między tradycją a nowoczesnością, o konfrontowaniu rozumienia polskości przez nauczyciela z rozumieniem go przez uczniów oraz o oczekiwaniach, które wobec lektorów mają obcokrajowcy. Autorzy artykułów zajęli się rolą nauczyciela jako przewodnika po wymowie polskiej, strategiami negocjacyjnymi we wprowadzaniu nowych treści, podkreślali konieczność nieustannego kształcenia kompetencji komunikacyjnej.

W rozdziale *Negocjowanie znaczeń a proces glottodydaktyczny* pojawiają się artykuły dotyczące teorii edukacyjnych (np. konektywizmu), wykorzystania tekstów w nauczaniu (podręcznikowych, medialnych), a nawet propozycje nowych skryptów czy opisy ciekawych projektów międzynarodowych. Autorów interesowały też czynniki zakłócające proces glottodydaktyczny, takie jak dysleksja, czy ogólniej – bariery komunikacyjne. Szczególne miejsce w tym procesie zajmują gramatyka i słownictwo, stąd teksty tworzące rozdział czwarty *Negocjowanie znaczeń a gramatyka i leksyka*. Autorzy przyjrzeni się w nim zagadnieniom słowotwórczym w podręcznikach, naruszeniu normy leksykalnej, rodzajowi gramatycznemu oraz tendencjom w polskiej fleksji werbalnej.

Stale obecne w dyskusjach dydaktyków są media, o czym świadczy zawartość rozdziału piątego *Negocjowanie znaczeń a teksty medialne*. Jego tematyka dotyczy udziału różnych tekstów medialnych w edukacji glottodydaktycznej, w tym tekstów reklamowych, nagłówków prasowych, wywiadów telewizyjnych, felietonów. Autorzy prezentują również najnowsze koncepcje teoretyczne i wybrane rozwiązania metodyczne dotyczące roli mediów w nauczaniu języków obcych i funkcji podręczników do nauczania języka polskiego jako obcego w mediasferze nowych mediów.

Zjawisko negocjowania znaczeń okazało się przydatne w analizie tekstów ludycznych, np. żartobliwych felietonów, tekstów kabaretowych, seriali komediowych. Konkretnie propozycje wykorzystania tego typu przekazów w procesie dydaktycznym zawierają artykuły składające się na rozdział szósty. Ostatni rozdział poświęcono z kolei negocjowaniu znaczeń w przykładach. Autorzy poruszyli w nim tematy związane z transferem kulturowym w nauczaniu przekładu, ekwiwalencją w zakresie tłumaczenia związków frazeologicznych i innych jednostek leksykalnych.